

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Mesečni prilog „Sokolska prosveta“

Ljubljana,
23 aprila 1933

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo i uprava nalazi se u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica 6, telefon broj 2177 • Račun poštanske štedionice broj 12.943 • Oglasi po ceniku • Rukopisi se ne vraćaju

God. IV
Broj 13

Treća redovna glavna skupština Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije

Ovogodišnja, treća redovna glavna skupština Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije očekivana je u sokolskim redovima, kao što to uvek biva, s osobitim zanimanjem. To se najbolje moglo da vidi i po samom broju delegata, koje su naše jedinice uputile na saveznu skupštinu u punom broju. Ova je činjenica i posve shvatljiva kad se uzme u obzir, da se baš prilikom zasedanja tog našeg najvišeg sokolskog foruma, savezne glavne skupštine, rešavaju najkrupnija i najvitalnija pitanja našega Sokolstva, pitanja, koja su od opšteg značenja po rad kao i po opstanak čitave naše organizacije i sokolskog pokreta u našoj zemlji. Na glavnoj skupštini Saveza ne samo da se izlaže jilans prošlog, izvršenog rada, već se tu udaraju i smernice za rad koji naše Sokolstvo čeka u budućnosti.

Poznato je, da inicijativa za rad, posvuda, a što je prirodno, pripada uvek glavnom vodstvu jedne organizacije, a što i treba i mora da bude. Glavno vodstvo, u našem slučaju sokolsko, osim što ima da uskladije rad sa bitnim načelima i elementima samoga pokreta na kojima se temelji Sokolstvo, ono ima također da upravlja svim radom s najširim pogledima i s najdubljim shvaćanjem svih potreba čitave zajednice uopšte, a svih njenih sastavnih delova posebice. Glavno vodstvo je arterija iz koje treba da struji po svem telu sokolske zajednice zdrava, sveža krv, koja svim delovima tela donosi hranu za život — uputstva, direktive, potstrek i svaku pomoć, moralnu i materijalnu. Glavno vodstvo s najbrižljivijim i najracionalnijim ekonomisanjem svega moralnog i materijalnog kapitala zajednice, te sa koncepcijama jednog stvarnog i tačno određenog programa, koji će se realizovati do najviše mogućnosti, dakako, u koliko budu dopuštale i razne okolnosti, od kojih je katkada mnoge teško predvideti, — daje čitavoj organizaciji život. Ovo nam pokazuju i činjenice, da gde god je u najvišim redovima, u vodstvu, nestalo pravog inicijativnog duha, gde je zatajio mozak, onaj arbor vitae, da je onda i u najpotpurnijim sastavnim delovima tela počelo prirodnom posledicom da nastupa stanje ukočenosti, a zatim i znaci nastupajućeg umrtvljenja. Dakle, glavno vodstvo je uvek nosilac svega rada jedne organizacije i ono joj podaje duh života.

Na glavnom vodstvu našega Sokolstva veliki su zadaci, velik rad i velika odgovornost. Da bi taj veliki i odgovorni rad bio što uspešniji, u organizaciji koja je bazirana na jednoj strogo demokratskoj osnovi, taj rad podleže redovno i svakogodišnji očni najvišeg sokolskog foruma — glavne skupštine Saveza, koja je svemu tome sokolskom radu pravi regulativ i korektiv. I baš što se uloga glavne skupštine Saveza ispoljuje u posvemašnjem vršenju te njene funkcije i punom korišćenju svih tih njenih prava, kako to baš jedinstveno pokazuju i sve sokolske skupštine, baš u tome se očituje i prava jezgra sokolskog shvaćanja dužnosti, a poglavito sokolskog demokratizma. I jednu osobito veliku odliku, fundamentalnu u našoj organizaciji, koja se najjasnije očituje u pravu otvorenog i jasnog bratskog, objektivnog i dostojanstvenog diskotovanja po svim pitanjima naše organizacije svakog člana, tu odliku naše Sokolstvo treba da neguje i čuva, ali i da budno pazi, da se ona pravilno i sokolski shvaća, jer samo će tako onda svaka diskusija biti stvarna i imati plodnog uspeha. A i u ovom pogledu, zaista, radujemo se iskreno, što sve više ide mo boljem i boljem.

Glavni pak sokolski rad na terenu provede sokolske jedinice, saobražavajući ga, naravno, uvek mogućnostima, prilikama i potrebama svoga kraja. Za to je baš i od osobite važnosti, što

glavna skupština Saveza pruža prilike i neposrednu mogućnost delegatima naših jedinica da iznesu i živom rečju predoče sve ono što utiče na sokolski rad u pojedinim krajevima naše zemlje, da ukažu na razne potrebe, koje iskrsavaju na samom terenu rada, kao i na sve okolnosti u kojima se općenito taj rad kreće i razvija, a sve u cilju, da bi se naše jugoslovensko Sokolstvo što jače razgranalo, raširilo, ojačalo i

kolskih listova, prisustvovali i članovi uprave Saveza, članovi saveznog prosvetnog odbora te izvestan broj sokolskih pisaca i novinara, raspravljala je o uređivanju, pravcu i finansijskom stanju savezne sokolske štampe. Pre podne toga dana podneseni su referati urednika o stanju pojedinih listova, kojim je prilikom bila obrađena naročita pažnja na članke kulturne i socijalne sadržine, koje će »Sokolski glas-

stupnik Ministra vojske i mornarice general g. Pantelije Jurišić, zastupnik Ministra za fizičko vaspitanje naroda brat Milan Petrović, zastupnik poslanika Poljske Republike sekretar Poslanstva g. Malhomme, zamenik rumunskog poslanika g. Papiniu, rektor Univerziteta g. dr. Vlada K. Petković, izaslanik Ministra Prosvete brat dr. Maks Kovačić i od strane samog Ministarstva prosvete g. dr. Branković,

ski slet, i zato je učešće Vaših delegata osobito poželjno.

Očekujemo Vaša bratska obaveštenja i radujemo se sigurnom viđenju 13 i 14 maja u Pragu. Na zdar! — Tajnik dr. Pehla; starosta dr. Bukovski. —

Od strane Saveza Slovenskog Sokolstva stigao je sledeći pozdravni telegram:

— U ime Saveza slovenskog Sokolstva pozdravljamo Vašu skupštinu uz najiskrenije želje, podvlačeći potrebu jake veze i saradnje bratskih Saveza na dobro naših dragih nam otadžbina. Zdravo! Nazdar! Czoem! — Tajnik Štjepanek, poslovodni potpredsednik Zamojski. —

Savez Poljskog Sokolstva poslao je pozdravni telegram ovog sadržaja:

— Prilikom održavanja Vaše skupštine poljsko Sokolstvo šalje jugoslovenskom Sokolstvu iskrene želje, da bi zasedanje skupštine bilo plodno i uz želju: Do viđenja u Lavovu i u Ljubljani! Zdravo! Czoem! — Tajnik Bogoslavski, predsednik Zamojski. —

II zamenik saveznog starešine brat Đura Paunković pozdravio je skupštinu telegrafski, ispričavajući se što je zvaničnim poslovima sprečen da istov prisustuje.

Ministar za fizičko vaspitanje naroda brat dr. Lavoslav Hanžek, koji je sprečen da prisustuje skupštini, uputio je svoj pismeni pozdrav sledeće sadržine:

— Zaprečen neodloživim poslom, žalim što se ne mogu odazvati bratskom pozivu Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije i prisustvovati njegovoj III glavnoj godišnjoj skupštini na dan 23 aprila o. g. Uveren sam, da će i ovogodišnja manifesta-

cija Sokolstva biti živu primer sokolske radnosti i bratske discipline, pa se pridružujem želji svih Sokola, da glavna skupština izvrši svoje visoke zadatke u slavu Njegovog Veličanstva Kralja i u korist naroda i otadžbine. Ubeden, da će savezna skupština umeti da i sada pronađe najbolji put, kojim će i u narednoj godini povesti naše Sokolstvo još lepšem napretku, pozdravljam sakupljene skupštinare Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije sa sokolskim pozdravom Zdravo!

Mojim zastupnikom odredio sam g. Petrovića Milana, šefa oteka ovog Ministarstva.

Isto tako ispričali su se što ne mogu prisustvovati skupštini predsednik Senata g. dr. Ante Pavelić, radi odsutnosti iz Beograda, predsednik Narodne skupštine g. dr. Kosta Kumanudi, koji je također odsutan po državnim službenim poslovima, ministar brat dr. Albert Kramer, koji se toga dana nalazio u inostranstvu, kao i brat Vincenc Štjepanek, koji u svome pismu, toplo pozdravljajući skupštinu, žali što istov nije mogao da učestvuje s razloga, što je baš toga dana imao da drži predavanje na Prosvetnoj školi Fignerovoj u Maloj Boleslavi.

Svi pojedini pozdravi upućeni saveznoj skupštini bili su popraćeni živim pljeskanjem i poklicima.

Nakon svih obavijenih formalnosti predsedavajući brat Gangl najavljuje prelaz na prvu tačku dnevnog reda, naime na izveštaj zamenika saveznog starešine, pa time u vezi počinje svoj govor.

Govor brata Gangla

Brat! Sestre!

Na čelu naše domovine Kraljevine Jugoslavije i našeg jugoslovenskog naroda stoji sin iz naroda, čija je prva mladost procvetala u vedrinama Crne Gore, koji je pod vodstvom svoga velikoga Oca odrastao u viteškog borca za pravo i slobodu naroda, koji je junački

Pogled na predsednički sto za vreme govora I zam. starešine brata E. Gangla

prodrlo u najšire narodne slojeve. I stoga i sva mišljenja, upozorenja, saveti i ostalo, a što od strane naših jedinica nalazi svoga izraza ponajviše u formi raznih korisnih predloga, pa i same kritike rada, sve je to samo i jedino u iskrenoj želji i težnji da napredak bude trajan i uspeh siguran.

Pri tome svemu naročito treba ovde podvući i konstatovati, da je baš ogromni rad glavnoga vodstva koji rukovodi celokupnom organizacijom, kroči čvrsto ocertanim pravcem i u svojim rezultatima pokazao posvemašnji uspeh, tim više ako se imaju u vidu i sve one ne male teškoće, kojima se Savez u sprovođenju svojih zadataka imao da bori, a koje teškoće običnom i površnom motriocu nisu a niti mogu uvek biti dovoljno poznate.

Veliki rad a s time i veliku odgovornost vodstva našega Sokolstva povećalo je još i ozbiljno današnje doba. U iskušenjima, kojima je osobito ove godine bilo izvrgnuto naše Sokolstvo, ono je, predvođeno od svoga vodstva, umelo i znalo da ostane i dalje na svojoj visini, punoj dostojanstva i časti. Ovo, kao i još druga pitanja, neka među njima i vrlo važna, koja privlače osobito pažnju svega našega Sokolstva, a koja će svakako, danas — sutra trebati neminovno da se reše, u koliko već nisu u toku samog rešavanja, sve je to našlo svoga pravog odjeka i odraza na ovoj saveznoj glavnoj skupštini, odnosno na konferencijama, koje su joj prethodile. I sva ta održana većanja, duboko smo ubedeni, da će jugoslovenskom Sokolstvu doneti novih, zdravih, još lepših željenih plodova. U toj veri podržava nas naše staro sokolsko iskustvo.

Glavnoj skupštini Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije prethodila je konferenca o saveznoj sokolskoj štampi, koja je održana 20 o. m. u Beogradu u prostorijama Saveza SKJ. Ova konferenca, kojoj je predsedavao I zamenik starešine brat Gangl, a kojoj su, pored urednika saveznih so-

nik nastojati da donosi, kao i članci-pedagoškog značaja u vezi sa listovima za sokolsku omladinu i decu.

Veliki porast seoskih sokolskih jedinica, naročito sokolskih četa, izazvao je potrebu da se sokolska štampa posveti i specijalnim pitanjima Sokolstva na selu kao i sela u opšte. Zbog toga je zaključeno da se preporučuje saveznoj glavnoj skupštini da prihvati predlog, prema kome će »Sokolski glasnik« u buduću donositi naročiti prilog pod imenom »Sokolsko selo«.

Na popodnevnoj sednici konferencije rešavana su pitanja finansijskog i gospodarskog značaja saveznih sokolskih listova.

Dne 23 o. m. održavan je preko celoga dana u prostorijama Francuskog kluba u Ratničkom domu poverljivi sastanak delegata za saveznu godišnju skupštinu pod predseđanjem I zamenika starešine brata Gangla i III zamenika starešine br. Lacka Križa, na kome se je raspravljalo o izveštajima saveznih funkcionera te o predlozima od strane uprave Saveza kao i od strane samih župa. (O ovome izvešćemo u narednom broju našega lista, u kome ćemo doneti i sve zaključke sa ove treće redovne skupštine.)

Ovim konferencijama bio je završen pripremi rad za samu glavnu skupštinu u nedelju 23 o. m.

Sama glavna skupština Saveza SKJ održana je u istim prostorijama Francuskoga kluba u Ratničkom domu u 10 sati pre podne, pred posve ispunjenom dvoranom od strane skupštinskih delegata, članova Izvršnog odbora i Uprave Saveza.

Za predsedničkim stolom nalazili su se uz I zamenika starešine brata Gangla i III zamenika starešine brata Križa članovi Izvršnog odbora Saveza.

U prvom redu dvorane, ispred odličnih uzvanika i skupštinskih delegata, zauzeo je mesto izaslanik Njegovog Veličanstva Kralja general g. Hristić, zatim ministar unutrašnjih dela g. Zika Lazić, poslanik Češkoslovačke Republike brat dr. Robert Flider, za-

delegat Narodne skupštine, sekretar iste i narodni poslanik brat Gavra Milošević. Zatim su se nalazili zastupnik Pokrajinskog ruskog Sokolstva brat Artamonov, delegat Saveza dobrovoljaca br. dr. Toma Tolaci, delegat Jadranske straže g. Jovan Stojanović, delegat Udruženja četnika brat Kosta Pećanac, delegat Auto-kluba g. Andra Ristić, te brojni predstavnici ostalih prestoničkih udruženja.

Tačno u 10 časova ušao je u skupštinsku dvoranu u pratnji I zamenika starešine brata Gangla izaslanik Njegovog Veličanstva Kralja general g. Hristić i zauzeo svoje mesto, i odmah nakon toga skupština je započela.

Predsedavajući zamenik starešine brat Gangl otvarajući skupštinu imenuje po članu 5 poslovnika za zapisničare braću Franju Galijana i Milenka Časića, za overovitelje zapisnika braću Momira Koranovića i dr. M. Stefanovića, a za brojače glasova braću Kostu Jugovića, Bogumila Kajzelja i Radu Ubavića.

Nadalje za ovim konstatuje, da su na skupštini zastupane sve župe, ceo Izvršni i Upravni odbor Saveza, te revizori i da je dnevni red sastavljen prema propisima poslovnika.

Izveštava također, da su skupštini poslali sledeći pozdravi, i to: bratska Češkoslovačka obec sokolska uputila je pozdravno pismo sledećeg sadržaja:

— Najsrdačnije Vam se zahvaljujemo na ljubaznom pozivu za Vašu skupštinu, koju održavate u danima 22 i 23 o. m. i želimo Vam na istov iskreno mnogo uspeha. Žalimo, što ovoj Vašoj skupštini ne možemo da učestvujemo po svojim delegatima, a što bi veoma rado učinili. Nadamo se pak, da ćemo moći u danima 13 i 14 maja, kada održavamo sednicu našeg Vibora, zastavno pozdraviti u našoj sredini zastupnike Vašeg bratskog Saveza, čija će nam poseta biti osobito mila.

Na ovoj našoj sednici Vibora raspravljao se i o pitanju dolaska češkoslovačkog Sokolstva na Vaš pokrajn-

da pronikne u tajne božjega otkrovenja u veri, crkvi, u prirodi i u čoveku, da može svoje misli i svoje čine da razvija i izvršava u skladu sa zakonima neba i zemlje, da može da prosuduje i da ocenjuje, množi i jača svoju vrednost, svoj duševni kapital i svoj unutaraji svet — taj naš sokolski moralni uzgoj hoće na kraju krajeva samo velike duše, koje ne tvori samo učenja knjiga, već koje u mnogo većoj meri tvori zdravo, slobodno i neprestano gledanje na istinski život.

I naš sokolski uzgoj otvara srca u dubinu, kamo se izlevaju sva plemenita čuvstva, koja u svojoj ogromnoj opsežnosti sadržavaju načelo sokolskog bratstva i načelo sokolske jednakosti. Boli svih i radosti svih da bi bile u svakom našem srcu! Da srce može da podnese veličinu radosti i težinu boli, mora da bude duboko: u tom svetom hramu moga unutrašnjeg sveta živi Bog ljubavi, milosti i praštanja! (Živo odobravanje i poklici: Tako je!) Tu unutra sve je čisto, svetlo i sveto. Ko je odatle iščupao Boga, za nj Boga nigde više nema! (Poklici: Tako je!) — A u dubokom srcu nije zlobe ni zavisti, ni kletve ni prevare, ni osvete ni klevete. Zato pak je Bog tamo, gde je sam podigao svoj oltar. I zato hoćemo duboka srca, da, velike duše i duboka srca hoćemo, jer nećemo i ne smemo da se ugnemo trpnji i boli, koje razjedaju dušu i srce bilo koga od nas, nećemo i ne smemo da se ugnemo posebice trpnji i boli, koje nagrizaju i glodu duše i srca naše neoslobodene braće i sestara! (Frenetično odobravanje.) Česa je dakle treba tamo, gde je trpnje i boli? Treba čina bratske ljubavi, a ako trpnju i bol prouzrokuje zmija, treba odvažnosti da joj se smrviti glava! (Burno odobravanje i oduševljeni poklici: Tako je!) Za dobrobit drugih potrebne su vlastite žrtve! (Poklici: Tako je!)

I ako hoćemo velike duše i duboka srca, ko na svetu ima moralno ili zakonom pravo da osuđuje to i takvo naše uzgojno htenje? Da li nije sve, što je, samo u velikoj duši i u dubokom srcu? Tu su deci roditelji, tu su roditeljima deca, tu je velebnost prirode, tu je veličajnost neba, tu je domovina, tu brat i sestra, tu su naši sveti grobovi, tu je seme života, tu je sve, što je lepo, veliko, dobro, istinito i plemenito. Zašto? Zato, jer je tu Bog i njegova ljubav. I gde je ljubavi, tamo su i živa dela!

I jer hoćemo takav sokolski moralni uzgoj, zato nam je potrebna bratska ljubav i radinoljubiva volja, veliko požrtvovanje i neprestan rad, da najpre uzgojimo sami sebe, jer hoćemo da uzgojimo druge. Od kolikog je značaja takav sokolski uzgoj za sve slojeve našega naroda, to može da proceni i da shvati samo onaj, koji svoje poglede obraća duši našega naroda i spoznaje, koliko još neobrađenog polja čeka tu na dobre bratske ruke, da dodu i da dignu na beli dan sve to nesudeno bogatstvo, koje leži zakopano u dušama i srcima. Naš seljak je najbogatiji, najčestitiji i najosećajniji čovek na svetu. Ali on mora da bude svestan svoje vrednosti i svoje uloge. On mora da zna, da njegov rad dobiva to veću cenu, što više u nj ulaze znanja, iskustva, uma i ljubavi. On

Pogled na skupštinsku dvoranu — Spređa: izaslanik Nj. Vel. Kralja general g. Hristić; s leve na desno: izaslanik Ministra fizičkog vaspitanja naroda brat Milan Petrović, ministar unutrašnjih dela g. Zilka Lazić, zastupnik Ministra vojske i mornarice general g. Pantelije Jurišić, poslanik Čehoslovačke Republike brat dr. Robert Flider; otraga deo skupštinskih delegata.

mora da bude svestan natprirodnosti onih veza, koje ga spajaju sa zemljom i domom; nije to samo slučaj i igra sudbine, nego je to najviše što čovek može da daje zemlji: ljubav prema rodnoj grudi!

Ta ljubav našega seljaka, koji se s njome priklanja svojoj zemlji, koji je vezan za nju kao dete s belim ručicama o ljubljeno naručje svoje majke, ta ljubav odiše i cveta u seljačkom domu, sumi i u razgibanom zlatnom klasju pšeničnog polja, ona se bleška u nabubrenim zrnima grožđa, ona buči u zelenim lugovima tamnih šuma, ona se kreše iz željeznog pluga, kose, motike i lopate, ona se odrazuje iz čiste i urednosti kuće, spremišta — svega. Ta ljubav baca svoje svetlo kao kandilo pred svetom slikom, koje je kao dar najvišoj Lepoti, Dobroti i Istini, a ujedno i kao kandilo slave i časti pred likom domovine! (Oduševljeni poklici: Tako je!)

Takvog hoćemo i moramo da imamo našega seljaka, da bi tako u istinu bio stub domovine, da bi sam odlučivao o svojim zahtevima i potrebama. Onda nam neće trebati da se bojimo, da bi se mnoštva naroda dala voditi od tuđega razuma i da bi se osećala zadovoljna samo pod čvrstom rukom i tuđinskom petom! Što izradi ruka svesnoga i do samosvesti uzdignutog seljaka, to je najčistiji dar zemaljskoga nezemaljskome i svoga svima drugima, kojima je to potrebno, to je u materijalnoj vrednosti i po nutarnjoj, rekao bi, po moralnoj, duhovnoj vrednosti dvostruko dragocenije, jer je plod i dar ljubavi; kao da bi komad za komadom uzimao iz zemlje njeno unutarnje, nevidljivo, divno snovanje i stvaranje,

nje, koje je neiscrpivo i koje se neprestano množi, ako umna i vešta ruka s ljubavlju dodaje, što s ljubavlju uzimlje.

I ništa drugoga ne mogu da kažem ni o našem radniku, koji treba da bude uzgojen u istom duhu i smislu. Samo on može da izradevinama svojih ruku poda oblik živog snimka svoje stručne sposobnosti, samo on može da dade materiji život i duh, da može udovoljavati materijalnim potrebama kupaca, a da ujedno zadovoljava, razvija i povećava smisao za umetnost i racionalnost. Iz duše i iz srca sve je, što je dobro, veliko i lepo.

Tako vodi naš sokolski uzgoj u dubinu i veličinu duše i srca naroda. I tako se razvija iz nesvesti u svest, da brat i sestra sami sebe ulažu u svoj rad. I kako je veliko, grandiozno to dostojanstvo u duši Sokola radnika i Sokola seljaka, koje dobiva svoj oblik i odrazuje se u njegovom delu! U tome, s čime se naš radni čovek bavi, samo je sredstvo, da se prikaže dostojanstvo duše i da se naglasi istina, da ni jedno pošteno delo nije sramota! Sramota je lenost, gramzivo uživanje i nemoralnost! (Poklici: Tako je!) A delo sviju, koje je usmereno na dobro svih, to je najviše dostojanstvo sokolske nacionalne i državne svesti!

Možda se sećate, da sam već na lanjskoj glavnoj skupštini jasno i otvoreno obrazložio svoje poglede na najveću važnost aktivne saradnje našega seljaka i radnika u našoj organizaciji. Pre izgovorene reči imaju samo da potcrtaju tu važnost. To naše gledanje na tu stranu našeg uzgojnog rada i objektivno prosuđivanje uspeha toga

rada dovadaju me do tvrdnje, da ruke, duše i srca siromašnih stvaraju u našoj domovini nov život, te da bi u mnogim predelima naše zemlje bez našeg uzgojnog rada još i danas vladala moralna i materijalna pustoš i da od sada napred ne bi mogli da zamislimo napredak u svim pravcima zdravog nacionalnog i produktivnog života bez Sokolstva. (Živo odobravanje i poklici: Tako je!) Narod je sa Sokolstvom, a mi smo s narodom i radi njega! Hteli bi sva ta mnoštva, danas već ponosno uzdignuta u svesti svoga značenja i svoje važnosti za zdrav, nov život zajednice i celine, sva ta mnoštva, koja žive u dostojanstvu svoga rada, da dignemo na zavojevalački pohod u sva središta našeg kulturnog pokreta i snovanja, da probude našu inteligenciju, da pokucaju na njenu svest, i da obrnu njene poglede na sve one predele našega seljačkog i radničkog sveta, gde je toliko gladi i toliko žeđe (živo odobravanje), i da joj kliknemo: »Zašto ste se otečili od nas? Na čehoslovačkim visokim školama predaju o Sokolstvu i s time oduševljavaju naraštaj inteligencije za tu ideju, koja je došla i u naša sela kao spasiteljica. Dajte, setite se također i nas u hramovima znanosti i umetnosti, koje smo mi radnici i seljaci pomogli da zgradimo sa žuljevima svojih ruku! I u božjim hramovima dajte nam nauku ljubavi, ne vredajte dostojanstvo naših duša, jer su također i one od Boga, kao što su i hramovi božji sazidani s našim žuljevima i u našem znojlu!« (Dugotrajno odobravanje.)

Mi, braćo i sestre, sve to razumemo. Razumemo zov našeg sela i zov naših radionica; zov molbe,

a ujedno i zov svesti dostojanstva duše našeg priprostog čoveka, koji stoji na čvrstom tlu svoga spoznanja, da bi se srušilo sve, kad bi on odmakao svoje zdrave mišice i svoju zdravu dušu iz temelja naše zajednice. (Poklici: Tako je!) Mi to dobro razumemo, jer živimo u srcu svoga rada, gde je poštenje, skromnost, požrtvovnost i bratska ljubav. Čujemo kucaj tog dubokog srca, osećamo toplinu rodne krvi, merimo veličinu duše, — sve je to beskonačno, beskrajno i neizmerno, jer je složeno u jedno veličanstveno zdanje; u zajednički dom narodne budućnosti i u posvećeni hram njegove duševnosti!

Rad, koji smo izvršili, samo je mali otstotak rada, koji čeka naše buduće pokolenje. Zhalimo svakoga brata i svaku sestru, čiji nenadni odlazak iz našega broja toliko oplakujemo. Nemila smrt također i u prošloj godini ugrabila nam je mnogoga brata i mnogo sestru, i predug bi bio taj niz, kad bih hteo da ih ovdje navedem po imenu. Sećam se pak dvoje imena, koja predstavljaju dva glavna smera našega rada: to je brat Mihajlo Lukić, član saveznog Izvršnog odbora i savezne uprave, i brat Vilko Perdan, naš odličan vežbač i takmičar. (Usklici: Slava im!) Prvi je bio predstavnik sokolskog upravno prosvetnog rada, a drugi pak uzor tehničkog i telesno uzgojnog našeg rada. Oba brata u punoj su meri udovoljila svojim zadacima, koje smo na nje postavljali. Ostali su nam verni do smrti. Među ta dva groba redaju se svi drugi naši humci, kojima ćemo uvek pristupati sa srcem punim ljubavi i s bratskom zahvalnošću za sve pošteno i uspešno izvršeno sokolsko delo. Svi Vi, koji se telesno ne nalazite među nama, a koji ste i koji ćete biti živi u našem unutarnjem životu, počivajte spokojno u rodnoj zemlji! — Sećam se također i smrti predsednika Međunarodne gimnastičke federacije, Šarla Kazalea (usklici: Slava mu!), koji je podlegao bremenu života, i koji je uspešno vodio tu organizaciju, učestvujući još prošle godine i na svesokolskom sletu u Pragu. Pokojnik je bio osobito oduševljen poštom Sokolstva uopće, a također i prema nama Jugoslovenima uvek je iskazivao i isticao svoje iskrene simpatije. Svima tim dragim i milim pokojnicima: »Slava!« i »Večnaja pamjat!« (Skupština ustaje i kliče: Slava!)

Od svih tih grobova neka sada naši pogledi poletu u bratske slovenske zemlje, u kojima se razapinje tabor slovenske sokolske velike antante! Naše duše k njima nosi naš iskreni bratski pozdrav! Pozdravljamo braću i sestre Čehoslovake, Poljake i Ruse, sa kojima nas spaja jedna te ista misao i sa kojima nas u tom silnom slovenskom sokolskom kolu čini velikima i nepobedivima! Političarima i diplomatima ukazujemo mi Sokoli put realne slovenske uzajamnosti, koja ima da bude zalag našoj samostalnosti i mira među narodima Evrope, a koja je uvek pripravna da brani izvojevanu nacionalnu i državnu slobodu, čast i veličinu domovine. (Oduševljeno odobravanje i burni poklici: Tako je!) Što bi značila politička zajednica tih država u današnjem času, belodano je. Svoj braći slovenskim Sokolima i sestrama slovenskim

Spređa, od leva na desno u prvom redu: čehoslovački poslanik br. dr. Robert Flider, zastupnik Ministarstva prosvete g. dr. Branković, rektor beogradskog univerziteta g. dr. Vlada K. Petković, izaslanik Ministra prosvete brat dr. Makso Kovačić i izaslanik Narodne skupštine, sekretar iste i narodni poslanik brat dr. Gavra Milošević; za ovima ostali uzvanici i skupštinski delegati.

